

Skudedefart mellem Norge og Agger - træk fra Norgesfarten på Vestkysten i Thy's historie.

Der har gennem mange århundreder været forbindelse mellem Norge og Danmark via søvejen. Handelen blev mere systematiseret med Norge ikke mindst efter 1380. Skibene skulle egentlig sejle gennem Limfjorden og så forholde i Ålborg. Der var dog også et toldsted i Thisted.

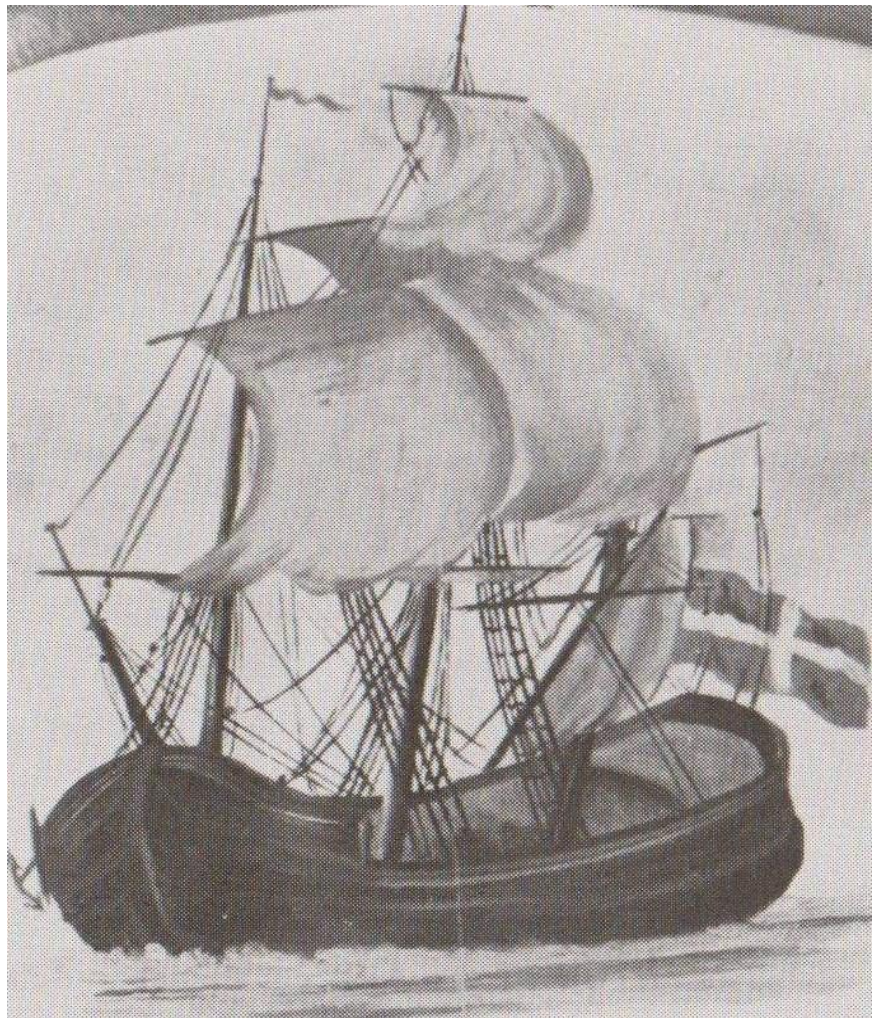


Det var hurtigere at sejle på vestkysten og snart blev Klitmøller et meget brugt landingssted. Af andre kan nævnes Vigsø, Thorup Strand, med flere i det område. Disse steder var populære sikkert på grund af læ forholdene. Blot antydning af havneanlæg var der ikke modsat i Norge, hvor forholdene de fleste steder var bedre end på Jyllands vestkyst. Agger fik også af og til besøg af nordmændene. I den forbindelse skal man lige huske på, at forholdene ved Agger var anderledes end i dag, idet havet med tiden har taget et godt stykke land ved Agger også siden 1670.

Importvarerne var overvejende tømmer og jern, men omfattede naturligvis også andre varer. Eksportvarerne var især korn.

Toldstedet for disse landingssteder var Thisted, og herfra skulle der så en tolder ud, hvis varerne var til videre salg. Dog var det sådan langt op i tiden, at man godt måtte importere varer til eget forbrug uden at forholde.

Selv om lossepladserne ved vestkysten var de farligste og krævede godt sømandskundskab, var de populære. Dels var vejen, som tidligere nævnt, kortere fra Norge, idet turen kunne gøres på ca. 8 timer i godt vejr, dels kunne man måske undgå at betale told.



Billedet viser sandsynligvis en sandskude, og motivet kan ses på uret i Vester Vandet Kirke.

Skibene, der blev brugt, var de såkaldte sandskuder - specialbyggede fartøjer, som ikke stak særlig dybt ned i vandet, og de kunne landsættes og søsættes efterår og forår lige på og fra stranden uden at tage skade. Senere op i 1800 tallet kom der nye skibstyper til.

Sandskuderne kastede som regel anker et stykke fra land, og så blev den medbragte last omladet til mindre skibe og sejlet ind. Tømmeret blev af og til, især når der var pålandsvind, blot kastet i vandet, og skulle så drive ind på kysten og efterfølgende samles sammen. Varer, der skulle ud til skibene, blev fragtet helt ned til vandkanten og nogle gange endda kørt lidt ud i vandet og omladet i de små både og sejlet ud til sandskuden.

Fra de tidligere tider er der ikke mange detaljerede beretninger og dog - her er enkelte fra Agger.

Agger 1670: "To nordmænd, som var ankommet for Agger Strand, lossede deres varer, men kunne intet bekomme og ville heller ej landløbe skuden, fik så baglastet med sand og sten og sejlede hjem"

Disse to nordmænd har sikkert medbragt tømmer, som let kunne afsættes på stedet. De har antagelig regnet med fødevarer som returgoods, men det var der intet af på det tidspunkt. De ville ej heller "landløbe" skuden, d. v. s. trække skuden på land for at vente på evt. returgoods. I stedet tog de så sten og sand med, det var der jo nok af ved stranden.

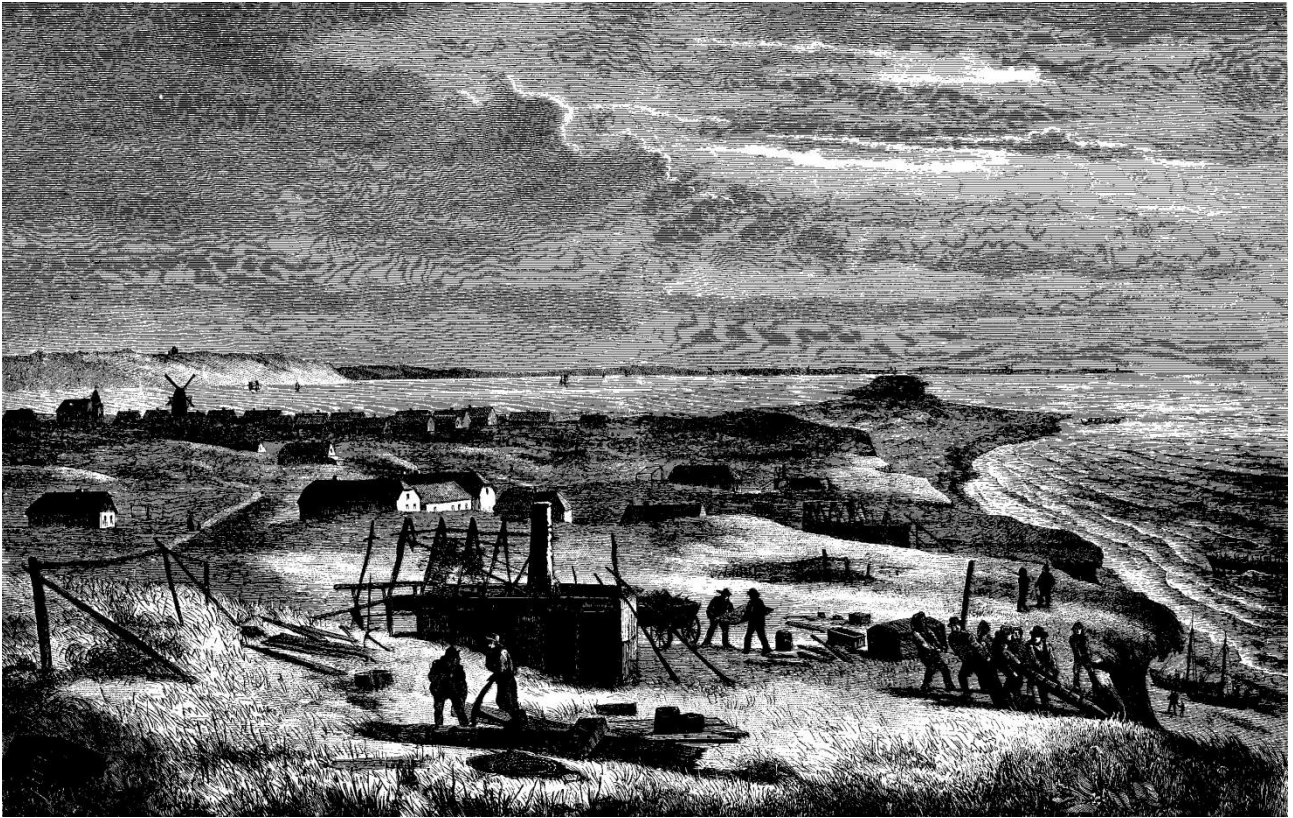
I 1731 igen 2 norske både fra Nedenais Len ankommet til Agger Strand.

I 1731 igen en båd fra Nedenais Len ankommet for Agger Strand. Lasten var tømmer fra Øster Risør.

Der var ikke nævnt, hvad de førnævnte tre skibe fik med som returgoods. I Agger blev der aldrig bygget pakhuse til blandt andet korn, så det var klar, når sandskuderne kom. I stedet blev kornet opbevaret på de større gårde, som jo lå et stykke vej fra Agger. Det kunne tage tid, at få det fragtet til Agger strand, hvis ikke der var en aftale på forhånd. Et andet vigtigt element var vejret, for når nordmændene sejlede fra Norges kyst, var det altid, når der var vejræssigt gunstige sejlforhold, og turen tilbage skulle også gerne ske under samme gunstige vejrforhold. Skibsføreren valgte derfor undertiden kun at sejle med sten og grus hjem til Norge.



Skibene skulle have ballast, der vejede til, for at sikre skibets stabilitet i vandet. Var der ingen korn, blev det fra Agger ofte sand eller grus, da det var nærliggende. Måske kunne det også afsættes i Norge, selv om landet selv havde disse råstoffer.



Denne tegning af P. Hauberg blev udgivet i Illustreret Tidende i 1876 og viser Agger by, sådan som byen så ud på dette tidspunkt. Gennem tiden har der været adskillige kystændringer, som har dels har ændret kystlinien i området og dels har betydet ændringer for søfarten. Efter gennembruddet af Agger Tange i 1825 fik Agger større betydning med hensyn til handel i Limfjordsområdet.

Der kan sagtens have været mere trafik mellem Norge og Agger, men kun de gange, der er sket fortoldning, er jo med sikkerhed bevaret. Hvis der ikke er sket fortoldning, er det svært at finde mere herom i skriftlige kilder.

Artiklen er skrevet af Anna Fomsgaard.

Kilde:

Svalgård, Robert: Robert Svalgård's optegnelser på Thisted Arkiv vedr. Thisted Toldregnskaber, 1958.

Krogh - Jensen, G.: Krog Jensens optegnelser om skudefarten i Norge, 1958.

Krogh - Jensen, G.: Den Thylandske Skudehandel, 1967. Illustreret Tidende, 1876. Online udgave.